

Hur mår våra studenter?

Under våren 2006 har studenternas studiesociala situation fått ett uppsving i media. Både stress bland studenterna och de knappa studiemedlen har uppmärksammats. Vid SLU gjordes den första studiesociala enkäten, riktad till alla studenter vid SLU, för två år sedan. Tyvärr var det förhållandevis få studenter som då svarade, endast ca 400. Inför den andra enkäten har SLU:s studiesociala råd tagit hjälp av lärarna vid utvalda kurser för att få högre svarsfrekvens. Under november 2005 genomfördes en ny enkät och denna gång har mer än 1600 studenter svarat på enkäten.

De allra flesta trivs bra med sina studier på SLU

Enkäten visar att de allra flesta studenter trivs på SLU, de tycker att undervisningen är bra och intressant och de ångrar inte sitt val av utbildning. Men det finns saker som kan förbättras; kritik framförs bl.a. mot studietakten som på vissa utbildningar är så hög att den bidrar till stress medan den på andra utbildningar upplevs vara för låg. De kritiska kommentarerna från studenterna handlar om studiemiljön, om genusfrågor och om starka grupperingar bland studenterna.

Åtgärder med anledning av resultaten

Rektor har avsatt strategiska medel för åtgärder i anledning av enkätresultaten. Det kan handla om att förbättra kurser eller att tydliggöra krav och rutiner. SLU:s ledningsråd har beslutat att det är fakultetsledningarna som ska ta ansvar för studenternas skriftliga kommentarer och det är deras uppgift att kommunicera och hantera dem med respekt för integriteten hos både lärare och studenter. Flera program- och fakultetsnämnder har under våren på begäran fått muntliga presentationer av resultaten med fokus på hur studenterna vid enskilda utbildningar har svarat. Vid flera tillfällen har den studiesociala enkäten och SLU:s arbete med likabehandling av studenter presenterats vid samma tillfälle. Detta har bidragit till en bred diskussion om studiesociala frågor på flera nivåer inom SLU.

Uppsala i maj 2006

Kristina Glimelius,
vice-rektor Grundutbildning

Kristina Julin
Planeringsavdelningen

Inledning

Bakgrund, syfte och innehåll

Under hösten 2006 genomförde SLU för andra gången en studiesocial enkät, riktad till universitetets samtliga studenter. Enkäten ingår numera som ett moment i det av rektor beslutade kvalitetsdokumentet. Ursprungligen är enkäten ett initiativ från studenterna som genomförts av SLU:s studiesociala råd (STRÅ) under ledning av vice-rektor med ansvar för grundutbildningen. Det övergripande syftet med enkäten är att få en uppfattning om hur studenterna mår och ta reda på om de trivs med att läsa vid SLU. På ett mer konkret plan är syftet att göra en samlad behovsinventering gällande studenternas studiesociala situation.

Enkäten innehöll fyra övergripande delar;

Hälsorelaterade frågor

Trivsel och andra förutsättningar (ekonomi, extraarbete etc.)

Mer om hur det är att plugga vid SLU (om utbildningen, de första dagarna etc)

Basdata (kön, ålder, utbildning etc.)

Samtliga frågor finns i bilaga 1. En utförlig beskrivning av genomförandet (datainsamlingen) finns i bilaga 2.

Definition och avgränsningar

Studiesociala frågor är ett vitt begrepp. Den inom STRÅ utsedda enkätgruppen¹ har i huvudsak försökt avgränsa frågorna så att enkäten ska handla om sådant som universitetet i någon mening kan påverka. Avsteg från detta har emellertid gjorts eftersom det finns flera faktorer som har betydelse för studiesituationen. Enkäten innehåller frågor om hälsorelaterade problem, i betydelsen indikatorer för fysisk belastning och stress, eftersom studenternas hälsa påverkar och, i vissa fall påverkas av, studiesituationen. Frågorna om hälsa är utarbetade av Studenthälsan i Uppsala och har använts under 1996-1999². Ett annat exempel är frågorna om studenternas ekonomi och huruvida de arbetar extra, eftersom det har betydelse, både för graden av stress och för att extraarbete kan inverka på den tid studenterna lägger ned på sina studier. Frågan om ekonomi handlar emellertid om hur studenterna själva uppfattar den egna ekonomiska situationen, inte om de anser att studiemedlen är tillräckliga eller om systemet fungerar.

En viktig faktor för att få upp svarsfrekvensen är att hålla enkäten kort. Det ska inte ta mer än högst några minuter att svara på den. Det betyder en hård prioritering av de frågor som ska vara med. Denna gång prioriterades frågor som har med det kommande yrkeslivet bort, eftersom SLU inte kan påverka läget på arbetsmarknaden. Det är emellertid rimligt att studenternas inställning till sitt val av utbildning påverkas om den tänkta branschen inte går bra.

STRÅ beslutade att fokusera på ”krav och prestationer” i en ömsesidig bemärkelse. Från universitets sida handlar det då om förmågan att leva upp till studenternas förväntningar om en högklassig utbildning i bra studiemiljö. Från studenternas sida det om hur mycket tid de anser sig behöva lägga ned på studierna och huruvida de är nöjda med sitt val att läsa på SLU.

En fråga handlar om studenterna själva anser att de lever ”studentliv”. Den som inte anser sig leva studentliv kan antas ha andra prioriteringar som familj, föreningsliv eller annat som inte har med högskolestudier att göra. Hur studentliv definieras är då inte det intressanta, utan det

¹ Klara Ekengard, SLUSS, Astrid Hoppe, VH-fakulteten, Kristina Julin, Planeringsavdelningen, Charlotte Valhed, Studerandeavdelningen,

² Gustafsson m.fl. ”Studenterna och studiemiljön”, Studenthälsan i Uppsala, 2001

är individernas uppfattning om sin egen livssituation som står i fokus. Studenter som inte själva anser sig leva studentliv är förmodligen mer kritiska till bristande planering. Från ett mångfaldsprojekt vid Linköpings universitet finns erfarenheten att det som har betydelse för gruppdynamiken bland studenterna (och därmed hur de trivs med att studera) är deras livssituation snarare än den sociala eller etniska bakgrunden³.

Svarsfrekvens totalt, per fakultet och per program

Svarsfrekvensen beräknad per fakultet och program presenteras nedan. Beräkningen är gjord utifrån antal individer som presterat poäng under andra halvåret 2005. Uppgifterna är hämtade ur Ladok.

Svarsfrekvens per fakultet

FAKULTETEN FÖR:	Antal stud h 05	Antal svar	Svarsfrekvens i %
landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap (LTJ-fak)	584	287	49
naturresurser och lantbruksvetenskap (NL-fak)	1011	607	60
skogsvetenskap (S-fak)	524	318	61
veterinärmedicin och husdjursvetenskap (VH-fak)	624	337	54
SUMMA	2743	1549	56
"övrigt"		114	
Odefinierade		108	

Svarsfrekvens per program

Program	Antal*	Antal svar	Svars-frekvens %	Andel av enkätsvaren
Hortonom	43	33	76,7	1,99
Mat o Teknologi	52	39	75,0	2,35
Agronom	449	328	73,1	19,79
Bioteknologer	66	42	63,6	2,53
Jägmästare	372	231	62,1	13,94
Landskapsingenjörer	136	83	61,0	5,01
Trädgårdsingenjörer	74	45	60,8	2,72
Veterinärer	449	259	57,7	15,63
Naturresursare	113	65	57,5	3,92
Skogsmästare	152	87	57,2	5,25
Djursjukvårdare	79	41	51,9	2,47
<i>Lantmästare</i>	109	51	46,8	3,08
<i>Landskapsarkitekt Ultuna</i>	177	76	42,9	4,59
<i>Hippologer</i>	96	37	38,5	2,23
<i>Ekonomer</i>	154	57	37,0	3,44
<i>Landskapsarkitekt Alnarp</i>	222	75	33,8	4,53
<i>Summa</i>	2743	1549	56	
Övrigt (ettåriga påbyggnadsutbildningar, fristående kurs, basår.)		114		6,69
Odefinierade		108		

*) Antal individer/program som var registrerade och aktiva (tog poäng) under andra halvåret 2005

"Övrigt" fanns som ett svarsalternativ för de studenter som ville svara på enkäten trots att de inte passade in i de givna kategorierna. Det kan vara studenter på basår, uppdragsutbildning, kurs på distans eller utbytesstudenter som förstår svenska. "Odefinierade" är de enkätsvar som inte kan hänföras till någon kategori och som räknats bort p.g.a. att den svarande inte

³ Ellinor Edwardsson- Stiwne, projektrapport till Rekryteringsdelegationen 2004.

markerat vilken utbildning de går. Till viss del innehåller båda kategorierna studenter inom S-fak som inte kände sig bekväma med att markera de gamla beteckningarna på sina respektive program. Det kan vi se i vissa kommentarer där studenterna är rättmätigt kritiska mot denna korrekturmiss⁴. Det finns inte något sätt att uppskatta hur många det rör sig om, eftersom det inte kan förutsättas att alla kommenterat just det.

Vad är en hög svarsfrekvens? Enligt Trost⁵ har uppfattningen i denna fråga ändrats över tid. På 50-talet ansåg man att materialet var värdelöst om bortfallet var högre än 15 procent. Denna uppfattning är numera reviderad och enligt Trost får man numera acceptera en svarsfrekvens på mellan 50 och 75 procent på enkätundersökningar. (Trost refererar emellertid enbart till pappersenkäter.)

Tolkning av svaren

Det är många faktorer som kan påverka resultaten i en enkät av detta slag. En bortfallsanalys har gjorts genom att studera sambandet mellan svarsfrekvensen och två frågor som speglar nöjdhet (studenterna har fått ange huruvida de är nöjda med utbildningen hittills respektive om de skulle välja samma utbildning igen). Det finns viss indikation, dock inte stark, på att materialet är tendentiöst åt det negativa hållet. Det är m.a.o. något fler kritiska studenter som har svarat. Något motsvarande samband finns däremot inte mellan svarsfrekvens och andel stressade studenter. Det är vanligt att kvinnor i allmänhet uppvisar en högre svarsfrekvens än män i enkätundersökningar⁶. I det avseendet avviker inte SLU studenterna, kvinnor är överrepresenterade även i detta material.

Tidsandan sätter också spår. För varje fakultet eller program bör analysen även ta hänsyn till vad som kan ha påverkat svaren just i november 2005. Svaren från studenterna kan exempelvis ha påverkats av osäkerhet över läget på arbetsmarknaden inom en viss sektor. Att problembaserat lärore nyligen införts på något program är en annan sådan faktor som kan öka förståelsen för hur studenterna har svarat. Fortfarande märks neddragningarna inom SLU i vissa av studenternas kommentarer. Dessutom gäller frågorna om stress och ohälsa ”den senaste veckan”, vilket kan ge utslag beroende på om studenterna exempelvis hade tenta veckan innan eller inte. Innan slutsatser dras om något program är bättre eller sämre i något hänseende, är det därför nödvändigt att känna till sådana specifika omständigheter.

Det är bl.a. dessa programspecifika omständigheter som gör att resultaten bäst diskuteras och analyseras inom respektive program- eller fakultetsnämnd. Enkäten ska betraktas som en övergripande behovsinventering. Resultaten väcker onekligen frågor om varför det ser ut som att studenter på vissa program mer nöjda eller stressade, men det är grundutbildningsansvariga inom respektive fakultet som bör ha tolkningsföreträde gällande resultaten. De programspecifika resultaten har presenterats och diskuterats i flertalet av SLU:s olika grundutbildningsorgan under våren 2006.

SLU:s studenter i jämförelse

Det är inte helt lätt att jämföra resultaten rakt av med andra studiesociala undersökningar. Tidigare har poängterats att tidpunkten för undersökningen spelar roll, dessutom är frågorna oftast inte jämförbara.

En jämförelse på övergripande nivå kan göras med den så kallade ULF-undersökningen som SCB genomför. ULF-undersökningen följer utvecklingen av levnadsförhållandena hos den

⁴ Skriftlig ursäkt och uppmaningar skickades ut till berörda studenter att, trots detta, fylla i enkäten och markera om de går lång eller kort skoglig utbildning.

⁵ Trost, Jan, ”Enkätboken” Studentlitteratur, 1994, s.113

⁶ Trost 1994

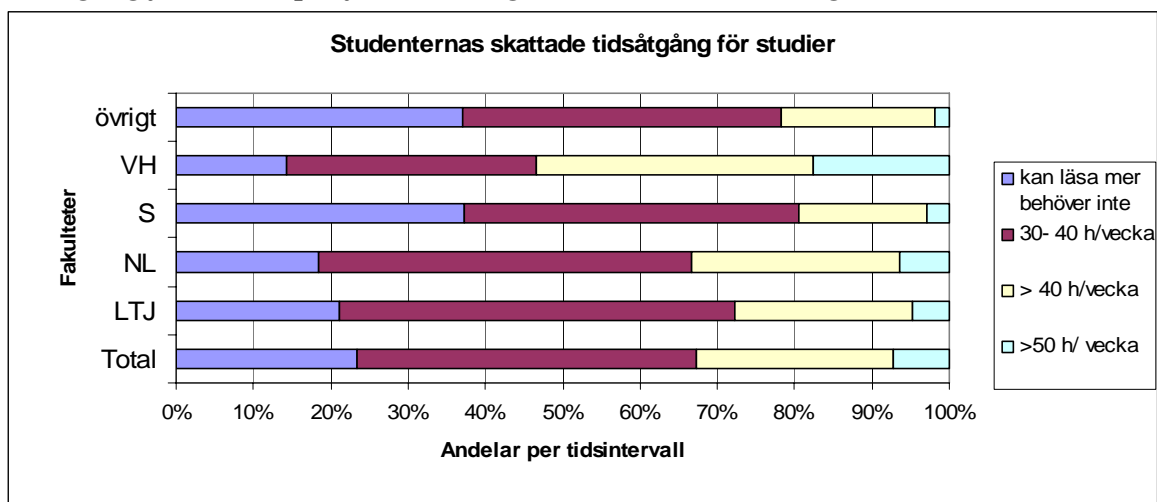
vuxna befolkningen i Sverige sedan 25 år tillbaka. De senaste undersökningarna visar tendenser att den psykiska ohälsan har försämrats, och att försämringen är som störst i gruppen kvinnor som studerar på universitet och högskolor. Det är stressrelaterade symptom som ångest, oro, nedstämdhet som har ökat. Arbetsmiljöverket konstaterar att det är ett skäl att öka aktiviteten avseende studenternas arbetsmiljö⁷.

Högskoleverkets ”studentspegel” från 2002 innehåller uppgifter om studenter vid olika lärosäten. Några frågor i den undersökningen är även jämförbara med resultaten från denna enkät. Åldersfördelningen vid SLU är enligt Studentspegeln 2002 jämförbar med längre utbildningar inom medicin. Vid SLU finns förvisso en förhållandevis stor andel äldre studenter, men inom t.ex. lärarutbildningen och utbildningar inom samhällsvetenskap och humaniora är andelen äldre studenter ännu högre. I denna enkät finns några skillnader mellan äldre och yngre studenter, t.ex. anser äldre studenter i högre utsträckning att de själva är aktiva och ställer frågor. Yngre studenter svarar i högre utsträckning att studenternas åsikter tas på allvar av lärarna.

I jämförelse med andra studenter tycktes SLU-studenterna år 2002 ägna mer tid åt sina studier; endast läkare och civilingenjörer läser mer enligt studentspegeln. SLU:s studenter angav i högre grad än studenter vid andra högskolor att studierna är heltidssysselsättning och följaktligen var det en lägre andel SLU studenter som då lönearbetade.

Dessa skillnader kvarstår om man jämför SLU- studenternas svar på motsvarande frågor år 2005 med resultaten från studentspegeln, men det finns skillnader mellan fakulteterna avseende extremvärdena; d.v.s. andel studenter som anser att de kan ägna mer tid åt studierna men som anser att de inte behöver, och andelar som ägnar studierna mer än 50 timmar per vecka.

Tidsåtgång för studier per fakultet enligt 2005 års undersökning

SLU:s studenter är aktiva. Enligt studentspegeln 2002 har de i högre grad än genomsnittsstudenten angivit att de kommer att ägna sig åt studierelaterade aktiviteter utöver fordringarna för examen. Som framgår av uppgifterna från studentspegeln nedan var SLU-studenter den kategori som i högst grad angav att de även skulle läsa vid en annan högskola. Dessvärre går det av den nu genomförda enkäten varken att utläsa i vilket utsträckning studenterna läser kurser vid andra universitet och högskolor, eller om de läser mer än 20 poäng per termin.

⁷ Arbetsmiljöverket 2006 Dnr AIST 2006/9567

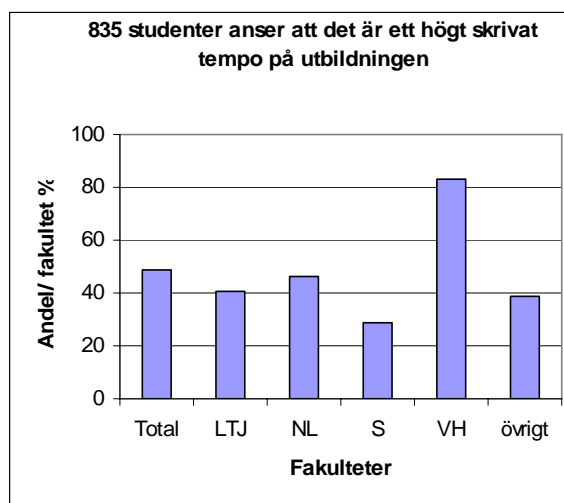
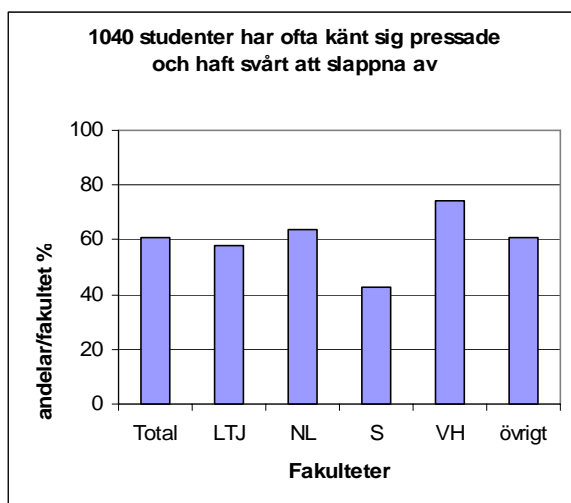
Sammanställning hämtad ur studentspeglen

Aktivitet	SLU stud %	Alla %	Spridning %
a) kårfackligt arbete	41,7	23,4	12,0 lärarytbildningen 43,4 läkare, tandläkare receptarie
b) arbete praktik med anknytning till utbildningen	86,9	80,7	63,9 humaniora och teologi 92,8 civilingenjörsutbildningen
c) studier utomlands	37,0	32,7	15,7 vård- och receptarieutbildning 50,9 läkare, tandläkare receptarie
d) kurser utöver fordringarna för det ursprungligt planerade programmet	71,8	65,5	43,3 vård- och receptarieutbildning 76,2 matematik och naturvetenskap
e) studier vid annan högskola	46,5	30,9	17,5 vård- och receptarieutbildning 46,5 SLU-utbildning

Studenternas hälsa

Tydliga skillnader mellan fakulteterna

Kvinnor tycks i undersökningen vara mer stressade än män. En stor del av förklaringen står att finna i att kvinnor dominerar landskapsarkitekts-, veterinär- och djursjukvårdarutbildningarna, som har högt tempo, högt söktryck och samlar högpresterande studenter. De lägre stressnivåerna bland män ska, på motsvarande sätt, ses i ljuset av att många studenter på SLU:s mansdominerade utbildningar uttryckt att tempot är för lågt. Könsfördelningen är skev på många av SLU:s utbildningar och det underrepresenterade könet utgör ofta få individer och därför går det inte att dra några generella slutsatser av eventuella skillnader mellan könen på respektive fakultet.

Till detta resultat kan man förhålla sig på åtminstone två sätt. Å ena sidan kan man konstatera att SLU:s utbildningar inte utmärker sig jämfört med motsvarande utbildningar vid andra universitetet och högskolor och att kvinnor överlag tycks vara mer stressade av studiesituationen än män (jfr ULF-undersökningen). Å andra sidan kan utbildningsansvariga rannsaka sin utbildning och i möjligaste mån försöka tillse att förhållandena på SLU inte är sådana att stressen förvärras. Mot bakgrund av studentkommentarerna i detta material kan det exempelvis vara relevant att diskutera om det råder tydlighet i vad som krävs för att bli godkänd, huruvida den valda pedagogiken är lämplig för gruppen eller om det bör finnas ytterligare restriktioner för muntliga förhör.

Studenter med trygg ekonomi förefaller må bättre

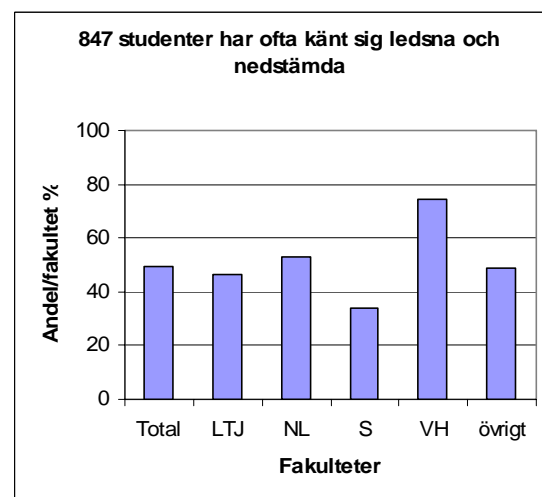
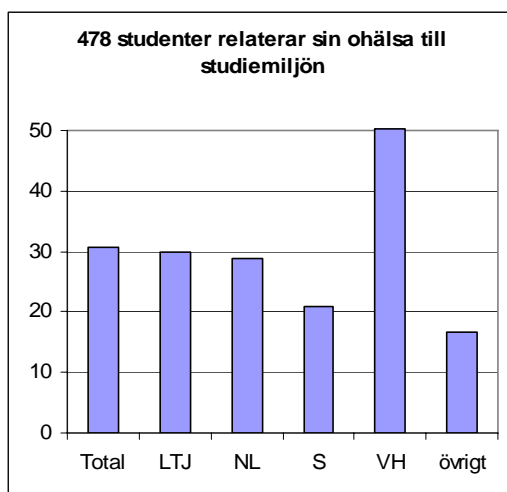
Den ekonomiska situationen tycks även ha betydelse för hur studenterna mår. Studenternas ekonomiska situation samvarierar i denna enkätundersökning med indikatorerna för ohälsa. De som svarat att de i någon utsträckning upplever att de har problem med

ekonomin har i högre grad också angivit att de känt av alternativen för stress/ ohälsa. Det gäller för alla stressindikatorer i enkäten. Studenter som anser sig ha en pressad ekonomisk situation har även i högre grad svarat att de ibland tvivlar på om de kommer att klara av studierna. Motsvarande samband mellan ekonomi och exempelvis frågorna om mängden schemalagd undervisning eller om de tycker att undervisningen är intressant tycks däremot inte finnas. De studenter som uppgett att de har problem med ekonomin är överlag äldre studenter.

SLU kan inte göra något åt studenternas ekonomiska situation. Det ligger däremot i universitetets intresse att skapa bra förutsättningar för studenterna att klara sin utbildning. Enligt en undersökning från Studentkåren vid Uppsala universitet kommer en tredjedel av studenterna på långa medicinska utbildningar inte att kunna slutföra sin utbildning med studiemedel som försörjning. Det går inte att få dispens från CSN:s regel om 240 veckors studiemedel utan synnerliga skäl. Enligt en tidigare undersökning utförd av veterinärernas studentkår, VMF, är det många som har läst mer än 20 poäng innan de börjar veterinärprogrammet. Av 185 svarande har drygt 90 studenter förbrukat mer än en termin redan när de börjar. De vet alltså redan från första terminen att de inte kommer att kunna finansiera hela utbildningen med studiemedel. Universitetets policy för studieuppehåll har betydelse för studenternas möjligheter att spara pengar inför sitt sista år.

Studenthälsan i Uppsala, har gjort en sammanställning av de undersökningar som gjorts mellan 1996 och 1999. (*Studenthälsan 2001*) Även den undersökningen visar på olika grad av stress inom olika fakulteter. Teknisk-naturvetenskapliga fakultetens kvinnliga studenter är mer pressade än de manliga. De manliga studenterna inom tek-nat är mer pressade än genomsnittsstudenten i materialet.

Precis som i studenthälsans undersökning anger SLU-studenterna en rad orsaker till sina symptom livsstil, familj, egen planering, brist på studievana, engagemang utanför studierna etc. Det finns emellertid skillnad mellan fakulteterna avseende i vilken grad studenterna själva kopplar sin eventuella ohälsa till studiesituationen.

Det är ungefär hälften av alla svarande som anger att de känner sig ledsna och nedstämda. Studenthälsan konstaterar i sin rapport att även andra ungdomar än studenter i ganska hög utsträckning är nedstämda, ledsna och känner sig pressade. Men de menar att studenter i många avseenden är en mer utsatt grupp:

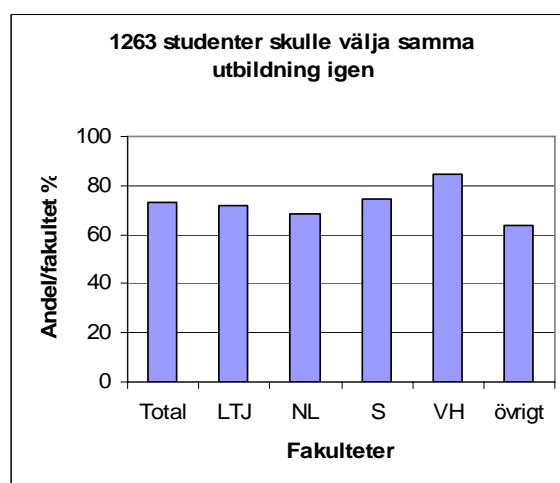
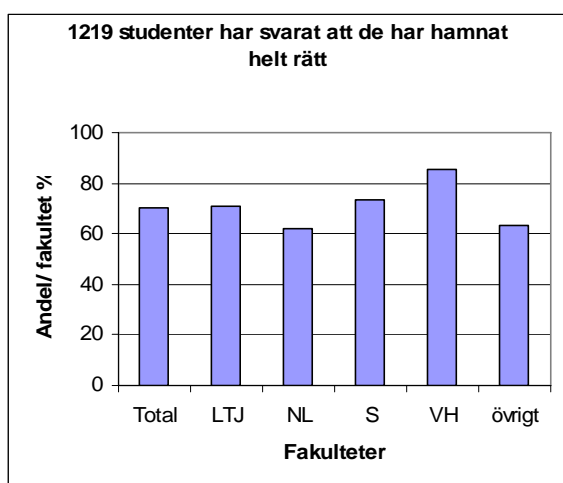
”Många har just flyttat hemifrån och har inte hunnit etablera sig och bygga upp ett skyddsnät i en ny miljö. Vid depressioner är den för studierna så viktiga initiativkraften och koncentrationsförmågan nedsatt. Om studenten

sjukskrivs så finns ingen annan som gör hans/hennes arbete. Detta kan i förlängningen få stora personliga, ekonomiska och sociala konsekvenser.” (Studenthälsan 2001 s 15)

Frågor om SLU, utbildning och administrativ service

Studenter är generellt sett nöjda med sin högskola

Enligt Högskoleverkets studentspegel från 2002 tillhör SLU:s studenter dem som är mer nöjda med den administrativa servicen. Det förefaller, med något undantag, vara små högskolor som har mer nöjda studenter avseende administrationen. SLU:s studenter var i studentspegeln även mer nöjda med sina lärare än studenterna vid de flesta andra högskolor. Endast Idrottshögskolan i Stockholm får ett bättre omdöme avseende lärarkåren. Enligt studentspegeln skulle 84 procent av alla studenter välja samma universitet/högskola igen. I denna fråga skiljer sig inte svaren åt nämnvärt mellan lärosätena.

Även i den studiesociala enkäten från 2005 ser vi att de allra flesta studenter är nöjda med sitt val av utbildning och de anser i hög grad att SLU motsvarat deras förväntningar. Av kommentarerna framgår att många studenter länge haft som mål att komma in på en viss SLU-utbildning. Studenternas förväntningar på den utbildning som ska leda dem till ”drömyrket” är förmodligen höga, vilket komplicerar analysen av svaren. En retorisk fråga är om det ens möjligt att motsvara studenternas förväntningar. Det är därför viktigt att fördjupa sig i studenternas svar och att utbildningsansvariga går vidare med analyser och kanske kompletterar med egna programspecifika undersökningar och eller diskussioner med studenterna.

Krav och prestationer

Temat denna gång skulle vara krav och prestationer, i en ömsesidig bemärkelse, d.v.s. både krav som studenterna ställer och som universitetet, genom utbildningen, ställer på studenterna. För att försöka fånga något av dessa aspekter har vi frågat studenterna om hur mycket tid de lägger ned på sina studier, samt om de arbetar vid sidan av studierna. Vi har också frågat om de anser att utbildningen, miljön på campusområdet och den administrativa servicen motsvarar deras förväntningar. Det ska återigen poängteras att resultaten måste sättas i relation till den situation som rådde just när studenterna svarade på enkäten. T.ex. verkar det som om indragning av vägledning på fakultets/institutionsnivå har slagit igenom i svaren.

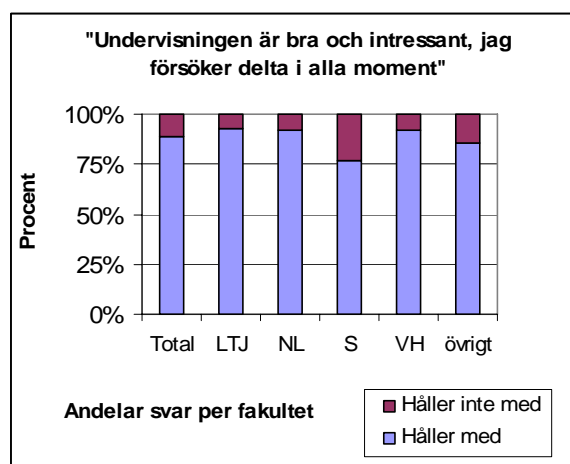
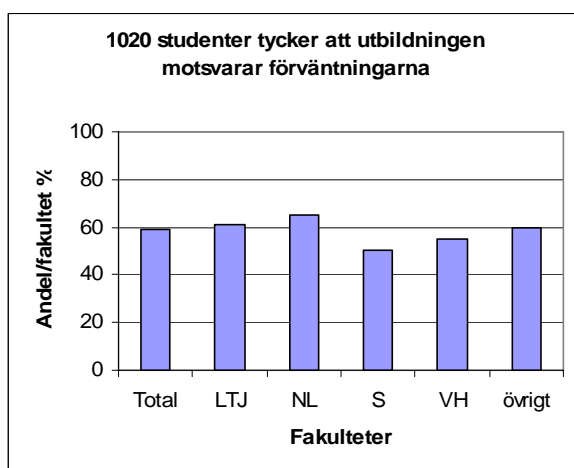
Ungefär en tredjedel av studenterna lönearbetar vid sidan av studierna och det vanligaste är att arbeta mindre än 15 h/vecka. Spridningen är inte så stor mellan programmen, men djursjukvårdar- och naturresursstudenter arbetar i lägre grad och lantmästare arbetar i högre

grad. Studenterna på jägmästarprogrammet har i jämförelsevis högre utsträckning svarat att de skulle vilja ha ett avlönat extraarbete.

Många studenter på längre utbildningar är inte berättigade till studiemedel för de sista terminerna, vilket i praktiken kräver att de har en annan inkomst. När man bedömer svaren på frågan om studenterna arbetar bör man ha i åtanke att arbete vid sidan av studierna inte nödvändigtvis är något studenter väljer att göra frivilligt, det kan vara något de är tvungna till.

Frågor om utbildningen

De frågor i studiesociala enkäten 2005 som avser utbildningen var tänkta att ge en bild av om studenterna generellt sett är nöjda eller missnöjda med den utbildning de läser på SLU. Det har aldrig varit avsikten att mäta kvaliteten i sig, utan avsikten har varit att få en indikation på studenternas uppfattning om tempot och nivån är rimlig eftersom det har direkt bäring både på hur studenterna mår och om de är nöjda med sitt val av utbildning på SLU. Inom universitet har noterats att studenter i ökande utsträckning hoppar av studierna. Några av frågorna i den studiesociala enkäten var även avsedda att ge en indikation på om det är vanligt förekommande bland våra studenter att de överväger att sluta och i så fall vad de hellre vill göra.

LTJ-fakulteten

Det ska inledningsvis poängteras att flera av LTJ-fakultetens utbildningar har låg svarsfrekvens. I studenternas kommentarer är det attityden mellan studentgrupperna som är särskilt utmärkande. Det som av somliga studenter uppfattas som en traditionsenlig jargong, uppfattas av andra studenter som kränkande. Studentgruppen på utbildningarna inom denna fakultet är åldersmässigt varierade, även inom en och samma utbildning.

S-fakulteten

Studenterna på de skogliga utbildningarna är inte fullt så nöjda som studenterna på andra program. Av kommentarerna framgår att de inte tycker att utbildningen är tillräckligt krävande eller utmanande. I jämförelse med samtliga SLU-studenter är det något färre studenter på S-fak:s utbildningar som svarat att utbildningen lever upp till deras förväntningar. Det ska poängteras att många studenter, trots det, har svarat att de har "hamnat helt rätt" och att de "skulle välja samma utbildning igen".

VH-fakulteten

Även studenterna på inom VH-fak tycks vara nöjda med själva utbildningen men kritiska till genomförandet. Inom fakulteten finns en högre andel stressade studenter och de symtom som

beskrivs i kommentarerna förefaller överlag vara fler och allvarigare. Studenterna tycks inte ångra sitt val, men det finns flera kommentarer om att SLU:s utbildning är den enda i Sverige, och att det inte finns något alternativ. Flera studenter har kommenterat miljön negativt. Det är den fysiska miljön och det geografiska läget som avses, men även den psykosociala miljön. Det finns även kritiska kommentarer om den sneda könsfördelningen bland studenterna, där alltså kvinnorna dominerar helt.

NL-fakulteten

NL-fakultetens svarsmönster följer mönstret för SLU:s samtliga studenter. Studenterna tycks överlag vara nöjda. Det finns kritiska kommentarer, men de pekar inte åt något gemensamt håll. Några nämner avsaknad av praktik, andra nämner att utbildningen "blivit för teoretisk", samtidigt som någon kommenterar att det måste fungera att läsa Agronomprogrammet även om man inte vuxit upp på ett jordbruk.

Kränkningar och nedsättande kommentarer

I enkäten är det 180 studenter som har svarat ja på frågan om förekomst av nedsättande kommentarer från lärare eller i studentgruppen. Det är svårt att göra en rättvis jämförelse av resultaten från SLU:s studiesociala enkät från år 2005 med resultat från liknande undersökningar vid andra högskolor. Det finns åtminstone två skäl till detta:

För det första har SLU:s studiesociala råd velat kartlägga trivsel i allmänhet och därför fokuserat enkäten på stämningen i studentgruppen. De påståenden som studenterna ombads ta ställning till gällde huruvida kränkningar och eller nedsättande kommentarer förekommer, inte om den svarande har drabbats personligen. Därav följer att flera studenter kan referera till samma händelse, något som också kan skönjas i vissa kommentarer.

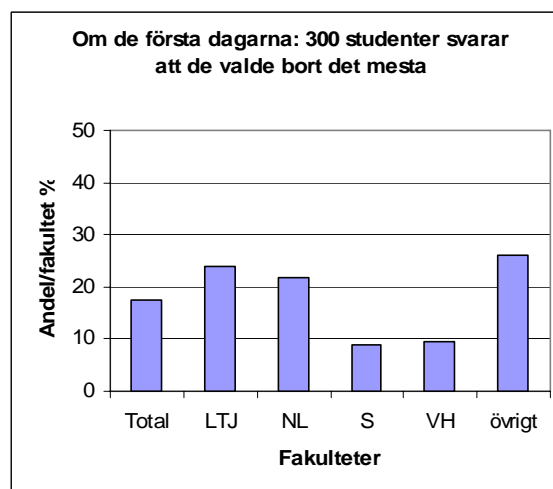
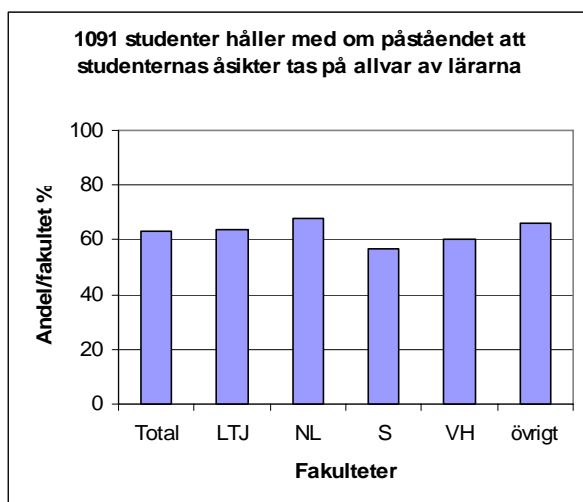
För det andra finns program vid SLU som har färre än 30 studenter per årskull. Det innebär att varje student kommer att träffa alla som undervisar på programmet, kanske redan under första läsåret. Om något inträffar, där en lärare inte agerat professionellt, så kommer i princip samtliga studenter att kunna referera till den händelsen eller ha hört talas om det. Så är inte fallet för de studenter som är inskrivna på något program vid ett större universitet. Där träffar inte studenterna alla som undervisar vid institutionen, både lärare och studenter är "skyddade" av den anonymitet som den större gruppen ger.

Dessa två förhållanden, hur frågan har ställts och de små miljöerna, måste tas i beaktande så att ingen gör den felaktiga tolkningen att kränkningar, dålig stämning och nedsättande kommentarer skulle vara vanligare bland SLU:s lärare än annanstans. Det finns inget i denna undersökning som underbygger detta. Tvärtom är det stora flertalet mycket nöjda med sina studier. Många studenter har också lagt sig vinn om att kommentera att de flesta lärare tar studenternas åsikter på allvar, men att enstaka undantag finns.

När detta är sagt ska även poängteras att resonemanget inte är avsett att bortförklara eller negligera resultaten. Ingen student ska någonsin behöva känna sig kränkt, nedvärderad eller godtyckligt bedömd. De missförhållanden som studenterna beskrivit i enkäten är få, men de är oacceptabla. Ledningen för respektive fakultet kommer att få ta del av studenternas kommentarer och de är ansvariga för de åtgärder som kan bli aktuella.

Studenternas kommentarer vittnar om lärare som faller nedsättande kommentarer antingen om enskilda studenter eller avseende (politiska) åsikter och det finns studenter som upplever att lärarna särbehandlar studenter p.g.a. kön. Det är det underrepresenterade könet, män och kvinnor, som särbehandlas, positivt och negativt, på ett sätt som majoriteten reagerat mot.

Enligt enkätsvaren finns exempel på att lärare nyttjat tentamenstillfällena (skriftliga eller muntliga) så att studenterna känt sig orättvist eller godtyckligt bedömda. Det finns också studenter som upplever att frågor i tentamen formulerats för att kontrollera närvaro istället för att bedöma kunskap.

Ett öppet klimat

Ett universitet ska vara bärare av tradition och vidarebefordra kunskap på vetenskaplig grund eller beprövad erfarenhet. Miljön på ett universitet förväntas även kännetecknas av öppenhet, nyfikenhet och tolerans. Detta bör gälla såväl inför studenternas eventuella kritik eller inför nya förhållningssätt inom vetenskapen. Det finns (ett fåtal) studenter som känner att deras åsikter inte tas på allvar eller att de inte vågar ställa innehållsliga frågor av rädsla för lärarens omedelbara reaktion, eller att de ska råka ut för ”vedergällning” i form av osaklig bedömning vid ett senare tillfälle.

I små miljöer får de normer och värderingar som förmedlas av varje enskild person i undervisningssituationen större genomslag. Enligt kommentarerna finns det bland lärarna somliga som inför studenterna nedvärderar politiska åsikter och vetenskapliga inriktningar eller metoder som inte överensstämmer med deras egna. Resultatet är att studenterna upplever att en viss norm inte får eller kan ifrågasättas, i studentgruppen, men också från lärarna. Det kan gälla studenter som vill diskutera andra frågor eller som har andra politiska åskådningar eller intressen än dem som normen föreskriver.

De första dagarna på utbildningen

Ett par frågor i enkäten handlade om de första dagarna på utbildningen. Erfarenheterna från antagningsenheten vid SLU är att studenter generellt bestämmer sig allt senare för vilken utbildning de slutligen ska gå. Det är inte något som är unikt för SLU. Utbyggnaden av högskolan har gjort att det råder konkurrens om studenter, vilket skapat helt andra möjligheter för studenterna att komma in på reservantagningen. Det är därför viktigt att den första kontakten med universitetet är bra. Flera av SLU:s studentkårer har arbetat aktivt med ”insparken”, ”nollningen” eller ”småttingveckorna”, men enligt kommentarerna finns fortfarande inslag som gör att somliga studenter känner sig obekväma eller rent av kränkta. När många studenter väljer bort dessa aktiviteter, kan det vara en indikation på att aktiviteterna bör ses över.